

Tekst: Marcus 9: 14-29

Lieve mensen, gemeente van Christus,

Zonder dat je het weet, heb je het soms iets onder de leden. Het werkt sluipend. Je weet het vaak pas als je het hebt, maar daarvoor is het alle lange tijd in de maak. Zo is het met kanker, zo is het met suikerziekte. Ook mentale ziektes zoals depressie komen sluipend. Ja, het wordt een vrolijke preek...

We lopen met van alles onder de leden, zonder dat we het weten. Zo lopen heel wat mensen rond met maanziekte. Ze hebben het tegenwoordig vooral over hart- en vaatziekten. En van depressie en burn-out zeggen ze dat die epidemische vormen aannemen. Maar maanziekte... is ook zeer wijdverbreid. Lang niet iedereen die het onder de leden heeft, lijdt eraan zoals die jongen in het Marcusevangelie, maar toch...

Vanmorgen gaat het over maanziekte. Maanziekte, wat is dat en wat krijg je dan voor symptomen? Wat horen we? De jongen is er slecht aan toe. Valt in vuur en water, dan in het ene, dan in het andere. In de versie van Marcus schuimbekt en stuiptrekt het kind ook nog eens hevig. Epilepsie, roept de exegeet. Maar dat zijn de symptomen van de dokter en niet die van de dominee. Dit is Evangelie en geen spreekkamer of eerste hulp. Eigenlijk is het heel simpel, de jongen is doof en stom voor het Evangelie. En dat is precies waar heel veel mensen tegenwoordig aan lijden, aan doofheid voor het Evangelie. Dat ligt 'm niet persé aan de mensen, maar ook

aan de kerk. Dit is heel kort door de bocht, hoor gemeente. Maar wel waar.

Opmerkelijk is, dat zowel Mattheus als Marcus dit verhaal vertelt na de verheerlijking van Jezus op de berg. Jezus' gedaante verandert, *zijn aanschijn straalt als de zon*. De Bijbelse bergen beklim je als je bidt, mediteert en God zoekt, en je door God laat vinden.

Intussen, beneden. Hoe gaat het daar, met de overige leerlingen? Die dachten: "Wat Jezus kan, kunnen wij ook." Toch lopen ze vast, ze willen vanwege sensatie kunnen genezen. Een mens komt bij hen met een ziek kind. Zij konden hem niet genezen en nu knielt deze man, de vader van het zieke kind, voor Jezus en smeekt: *Heer ontferm u over mijn zoon, hij lijdt aan maanziekte*. Maanziekte. De dokter zegt epilepsie, stuiptrekkingen. En heel veel dominees nemen dat over. En dan kan Jezus wat de dokter kan. Deze uitleg zou kunnen, gemeente, maar dan kunnen we ons afvragen: wat hebben wij aan die tekst, behalve dat het een mooi verhaal is, fijn dat Jezus dat kon? Wat heeft ons hart en hoofd daaraan? In koopmanstaal: wat kopen u en ik daarvoor?

Ik was eens bij een oudere mevrouw op huisbezoek. Met ouder bedoel ik... Is ook een ziekte, dat opdelen van mensen in oud en niet oud. Het is vooral oordeel van de buitenkant. Er zijn ouderen die van binnen steeds jonger worden. En bij deze vrouw herken ik een vast patroon: ze moet aan het eind

van ons gesprek altijd iets kritisch zeggen ... Dit keer zei ze: "Dominee, jo matte de minsken wol wat mei nei hûs jaan hjer." (Wil ik dat vertalen?) U moet de mensen wel wat mee naar huis geven, hoor. De strekking, haar toon, de boodschap was, dat ik dat niet doe. Of ik die opmerking ook vervelend vond? "Nee, helemaal niet." En ik hoorde mezelf ook nog zeggen: "Ik ben er zelfs blij mee!" Wat was haar impliciete boodschap? Deze oudere dame, die sprak een verlangen uit. En dat verlangen gaat in wezen over onze honger om iets van God mee te krijgen. Iets dat ons licht maakt. Dat ons leven uittilt boven de modder. In die zin lijkt ze op de monniken, want die hopen bij hun geestelijke lezing van de Bijbel ook iets van God te krijgen.

Of wij iets van God uit deze tekst mee naar huis krijgen, dat hangt ervan af, hoe we lezen en luisteren. Of we als dokter of als dominee luisteren, dat maakt veel, zo niet alles uit. De dokter diagnosticeert en de dominee theologiseert. De laatste vraagt: Wat zit hier bij deze mens God in de weg? En deze vraag geldt tegelijk voor ons allemaal. Wat maakt ons maanziek en hoe kunnen we daarvan genezen?

Maar hoe weten we of we maanziek zijn? Waar staat dat maanziek voor? De maanzieke lijdt door een ziekmakend zelfbeeld. In het kort gaat het om het verschil tussen de mens die leeft alsof hij zelf de zon is, of de mens die weet dat hij de maan is. Het Griekse denken verschilt van het Hebreeuws-Joodse. De Griek ziet de mens als de zon. Hij meent dat het licht in hem zit en schijnt dankzij hem. De

Jood ziet zichzelf als de maan. Hij is niet zelf het licht, maar hij is de weerkaatser van het licht van de zon. Als Jezus zegt: ik ben het licht van de wereld. Zou je kunnen denken dat Jezus een Griek is. Dat is niet zo. Jezus weet dat Hij het licht van de wereld is, dankzij de Vader. De Jood weet: dat licht dat ik uitstraal is mij geschonken, is gegeven licht. Het komt van de Zon met een hoofdletter.

De mens die denkt zelf de zon te zijn, die weet uit zichzelf hoe te leven, wat goed is of fout en wat al niet meer. Ons vrijheidsbeginsel vertrouwt daarop. Onze drang naar zelfverwerkelijking ook. Maar de mens die op de maan lijkt, die redeneert anders: nee, zo zit het niet. Het licht komt van elders. Wat mij als mens doet leven krijg ik, is mij gegeven, komt op mij toe. De Hebreeuwse taal komt van rechts, van de kant van God, naar ons toe. De Westerse mens schrijft van links naar rechts, naar God toe.

Als we denken zelf het licht te moeten zijn, dat we zelf de bron ervan zijn, dan branden we op. Achter heel veel burn-out gaat het bewust-onbewuste beeld van onszelf schuil, dat wij de zon zijn. Het is ook heel moeilijk aan dat idee te ontsnappen, omdat ons westers mensbeeld zo is gekneed. Jij bent de zon, *shine*. En als je mislukt, faal jij. Ligt het aan jou. Maar als je gelooft dat het licht dat in je schijnt een Godsgeschenk is, dat God de zon is en wij de maan, dan weet je ook: ik krijg steeds weer het levenslicht van God. Dan weet je, in mijn leven gaat het niet om winnen of verliezen, maar om gezegend zijn, me gezegend weten.

Maanziek, je kunt ervan kindsbeen af aan lijden. Er is een ziek kind met zijn Vader bij Jezus. Het kan niet spreken en het is stom. Er zit hem een kwelgeest in de weg. In ons zitten zomaar kwelgeesten in de weg die ons het zicht op de bron van de heilige geest ontnemen. Het zijn negatieve toonsoorten in ons, die ons zeggen dat het niks waard zijn.

Zodra de kwelgeest Jezus ziet, stuiptrekt de jongen en rolt schuimbekkend over de grond. We zien het voor ons. Vast epilepsie. Maar zomin we ons zelf moeten zien vanuit een beeld, maar vanuit liefde, zo moeten we ook kijken naar deze jongen, dit kind, alle kinderen. We dragen bewust en onbewust beelden van onszelf, van kinderen. Daaraan kleven zij en wij vast. Laat ze los, geeft ruimte aan jezelf en elkaar.

Gemeente, het symptoom van de maanzieke is, dat hij doof en stom is. In Marcus staat hetzelfde verhaal, iets langer en dramatischer. Daar staat: *Ik heb mijn zoon gebracht, omdat hij van een geest bezeten is en niet kan praten.* Hoe kun je praten als je niet kunt horen? De basis van ieder gesprek is het samenspel tussen die twee.

En het is dat reddende inzicht, dat de vader heeft en laat zien, als hij op zijn knieën voor Jezus neervalt. Knielen wil zeggen, ik maak de hoek, ik zoek de verbinding met die bron, met dat licht. Gemeente knielen wil ook zeggen: zegen mij alstublieft. Geef mij, mijn kind, weer van dat licht, zodat het leeft van en door dat licht, in plaats van door al die duistere krachten die hem heen en weer slingeren van water naar

vuur. Voer toch mijn jongen weg uit die machten die hem bezeten en kapot maken, laat hem aan het licht komen.
Amen.

Dat is nog niet het Amen van de preek hoor, maar van deze vader.

Jezus, zo geloof ik, is vol van dat licht. Zoals iemand kan overstromen van geluk, zo stroomt Jezus over van het Zonlicht van God. Om niet deelt hij ervan uit. Dat zien en dat voelen de mensen. Daarom komen ze, roepen ze: Ontferm u. 'Heer ontferm u, maak mijn zoon vrij van wat hem bezet en stom maakt.'

En hoe kunnen wij de demon uitdrijven? Kunnen wij de demon in onszelf bezweren? Dat kan alleen door gebed, als we biddend de verbondenheid met God ervaren. Als de bron van geloof in ons opengaat en er levenskracht en vreugde uit opwelt, die de kwelgeesten verdrijven. Kwelgeesten zijn vaak gedachten en gevoelens die ons in de greep kunnen hebben, tot in het gebed God oplicht.

Dan worden we, net als de maanzieke, sprekend onze Vader.

Amen